Heemkunde, familiekunde, foto's, kaarten, woordenboeken (algemeen)

Historische kaarten

Via www.geopunt.be [1]kan je ondermeer de Ferrariskaart (18de eeuw) of de Atlas van de buurtwegen (1845-1847) bekijken. Er wordt vergeleken met de huidige perceelsituatie. Men kan dan via 'lagen' ook andere kaarten bekijken, zoals de Popp-kaarten (1842-1879).

Sommige regio's werden door de dood van Popp niet meer afgewerkt (bv. Halen niet, Geetbets, Kortenaken wel).

Voor de huidige officiële straatnamen –juiste schrijfwijze- kan men ook beroep doen op deze website.

Philip Christian Popp (°Utrecht 1805) verhuisde in 1818 naar België (toen onder Nederlands bestuur). Hij voltooide zijn studies hier en werd bediende bij het kadaster. Hij wordt politiek actief en geeft een liberaal dagblad uit dat hij laat drukken in zijn eigen drukkerij.[2]

In 1842 begint hij met zijn Atlas cadastral parcellaire de la Belgique. Hij werkt er verder aan tot aan zijn dood in 1879. Van de ongeveer 2500 gemeenten verwerkte hij er bijna 1800, zonder overheidssteun.

Napoleon had reeds de aanzet gegeven tot een primitief kadaster dat in 1834-1835 werd afgewerkt.

Onroerend erfgoed

Op https://inventaris.onroerenderfgoed.be (Agentschap Onroerend Erfgoed) kan men aanduidingsprojecten opzoeken waarbij telkens zowel foto's als een tekstomschrijving zijn weergegeven. Ik heb een selectie gemaakt van de meest interessante foto's uit het Waasland, Meetjesland, Pajottenland en Oost-Hageland.

Via de zoekterm 'archeologienota opzoeken' kan je op de site https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas archeologische vooronderzoeken in een bepaalde gemeente terugvinden. Dit zijn archeologienota's die vereist zijn bij nieuwbouwprojecten.

Bouwen door de eeuwen heen

In 1981 verschenen verschillende delen van het standaardwerk Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen. Het werd samengesteld door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Bestuur Monumenten en Landschappen. De auteur was A. Demey, lic. Kunstgeschiedenis en oudheidkunde.

In deel 7N1 (B-L) kwam zo Beveren aan bod. Het gemeentepatrimonium kwam hierin historisch en architecturaal gedetailleerd in beeld. Er werden tal van foto's gebruikt.

In de inleiding wordt aandacht besteed aan o.a. de landschapstypering, de historische achtergrond en de economie van het Waasland.

In 1994 maakte uitgeverij Brepols een herdruk van het deel handelend over Beveren. [3]

[11] Ook www.vlaanderen.be/digitaal-vlaanderen/onze-oplossingen/basiskaart-vlaanderen-grb.
[2] G. Leus, Limes Gatia, 2011, P. 153.
[3] Dit werk is in mijn bezit en is al regelmatig gebruikt.

www.stap-brug.be

De auteur M. Van Stappen heeft hier een reeks genealogische en heemkundige bijdragen gepubliceerd die te maken hebben met vier interessante regio's betreffende zijn familie: het Waasland, het Meetjesland, het Pajottenland en Oost-Hageland. De info wordt verdeeld over verschillende periodes. Daarnaast is er een genealogisch bestand over de Wase familie Van Stappen raadpleegbaar. Voor de familie Dobbelaere/De Dobbeleer -en aanverwante namen- wordt verwezen naar www.dobbel-beker.be

Etymologisch woordenboek

Dit werk is uitgegeven door Van Dale in 1989 onder leiding van dr. P.A.F. van Veen, en drs. N. van der Sijs. Bij elk woord wordt verwezen naar oorsprongvormen in oudere talen. Er is een ruime inleiding, uitleg over de opbouw van de artikelen, een lijst van geciteerde talen en dialecten (o.a. Gallisch, Frankisch).

Waas Idioticon

Amaat Joos (°Hamme 1855, +1937) bracht dit werk uit in 1900. In 1979 volgde een nieuwe uitgave. De biografie en kritische inleiding zijn van L.E. De Meulenaer. A. Joos was o.a. bestuurder der Bisschoppelijke Normaalschool van Sint-Niklaas.

Middelnederlands woordenboek

Dit beschrijft de woordenschat van het Nederlands dat tussen 1250 en 1550 werd gesproken in het gebied dat samenvalt met het huidige Nederland en Vlaanderen. Er zijn 11 delen, de eerste negen werden geschreven door dr. J. Verdam en E. Verwijs. Het eerste deel verscheen in 1885, het laatste in 1929. Het werk is digitaal beschikbaar op https://ivdnt.org/historische woordenboeken. Hier is ook een inleiding op het Middelnederlands woordenboek te raadplegen.

Groot woordenboek van de Nederlandse taal, 3 delen

De 14de herziene uitgave dateert van 2005. De eerste uitgave was er al in 1864. De huidige hoofdredactie berust bij Drs. T. den Boom en prof. Dr. D. Geeraerts. Er is verder een inleiding, een toelichting op het gebruik, en info over spelling, titulatuur, genus en afkortingen.

Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland

De auteur, M. Gysseling, bracht dit lijvige werk uit in 1960. Bij elke plaatsnaam geeft hij enkele oude excerpten met de bron waaruit ze gehaald zijn. Gysseling geeft telkens ook een woordverklaring. Vaak zijn er gelijkaardige plaatsnamen uit verschillende regio's. Het werk is te raadplegen op https://bouwstoffen.kantl.be, de website van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde. Je kan bv. door bever* in te geen alle bever-toponiemen terugvinden. Er is ook toegang tot de facsimile-uitgave waar ook een korte naamsverklaring staat.

Tot voor kort was op de website Familiekunde Vlaanderen (afdeling Leuven) ook het woordenboek van de familienamen van F. De Brabandere te raadplegen. Deze auteur verwijst voor naamsverklaringen naar het woordenboek van Gysseling.

Er bestaat ook nog de website www.naamkunde.net dat meer focust op Nederlandse familienamen en hun betekenis. Hierin is ook een bijdrage van F. De Brabandere verwerkt over Zeeuwse familienamen.

Familiekunde Vlaanderen

www.familiekunde-vlaanderen.be

De vzw is actief als een cultureel-erfgoedorganisatie op het vlak van familiegeschiedenis. Er wordt driemaandelijks een tijdschrift (Vlaamse Stam) uitgegeven. In 2014 verscheen de 50ste jaargang. Bij Werking vind je meer info. Men kan hier o.a. een beperkte inhoudsindex raadplegen.[4]

Onder Zoekmiddelen wordt een overzicht gegeven van verschillende soorten publicaties van derden. Men beschikt ook over een bibliotheekcatalogus.

In 1993 werd het informatiesysteem Ariadne online opgericht waar meer uitgebreid te zoeken is naar diverse gegevensbanken.

Het centraal documentatiecentrum bevindt zich in Merksem (met o.a. een rijke collectie bidprentjes, kiesbrieven,…). Er is ook een documentatiecentrum in Oostende. De jaargangen van De Dobbel-Beker werden sinds het begin naar beide centra gestuurd. Een collectie bidprentjes is recent overgemaakt aan de Oostendse afdeling.

In het Oostendse documentatiecentrum wordt er gewerkt aan een digitale ontsluiting met een zoekrobot (https:// www.fv-oostende.be/data). Zo zijn er de namen die in het Oostendse notariaat – het stadsarchief werd daar tijdens de Tweede Wereldoorlog vernietig- werden teruggevonden, opgenomen in de zoekrobot.

In Aalter zijn de bibliotheek met o.a. info over verschillende Meetjeslandse gemeenten (afdeling Kunst en Geschiedenis) samen met het Documentatiecentrum van Familiekunde Vlaanderen-regio Meetjesland, gehuisvest in ArtA'A, Stationsplein 25, Aalter.[5]

De afdeling Land van Waas (www.familiekunde-landvanwaas.be)[6] verspreidt een eigen nieuwsbrief en biedt een vraag/antwoordforum aan. Speerpunt is de eigen ontwikkeling van de Zorro-zoekmachine. Voorloper hiervan was de digitale uitgave Land van Waas 2015, een overzicht van 25 CD's bijeengebracht door diverse medewerkers. Hierin zijn tal van bronnen ontsloten en er is vlot te navigeren per gemeente op de Waaslandkaart. Men vindt hier:

- Burgerlijke Stand, Parochieregisters
- Bidprentjes
- Hoofdcijnsboeken, met een overzicht van verschenen delen in de Annalen van de KOKW, de inleiding tot het gemickboek (register 1721-1722)
- Staten van goed, met een samenvattende terminologie (Moerloose) en de facsimile costumen van het Land van Waas (met lijst van thema's, hoofdbaljuw en hoofdschepenen)
- Militielijsten Beveren 19de eeuw, Gezinsrepertoria, Penningkohieren, Notariaat, Bevolking (status animarum)
- Diverse, met oorlogshelden, kwartierstaten, ontwikkeling van de abdij Roosenberg (Waasmunster) en hun obituarium en slaper (+inleiding)
- Buitenbeentjes, met de H. Geest 1542 (Sint-Niklaas), de genealogieën Bryssinck en Rombaut, een perceelkaart van Sint-Niklaas (L. De Backer, 1974), een stratenplan Zwijndrecht-Burcht 1800 (W. Trog)

[4] Ik beschik ook over een oudere inhoudsindex: J. Vanderhaeghe, Repertorium 1965-1989.
[5] Zie verder Heemkunde, familiekunde, … (Meetjesland).
[6] Let op de verschillende schrijfwijzen van de site-adressen.

Genealogische contactmomenten hebben plaats in het Huis Janssens (Zamanstraat).

De afdeling Leuven (www.familiekundevlaanderen-leuven.be) geeft al 25 jaar het tijdschrift Brabant Cronikel uit. Een overzicht van bijdragen uit de periode 2013-2023 is in Vlaamse Stam, 2024/1 te vinden. Sommige jaargangen zijn te downloaden. Men verwijst hier ook naar Family Search[7] en Geneanet.[8]

Interessante genealogische bronnen

www.geneaknowhow.net fungeert sinds 1997 als verzamelsite met digitale bronbewerkingen uit Nederland en België. In 2020 werden heel wat nieuwe links toegevoegd.

In 2018 werd de raadpleegbaarheid van de registers van de Burgerlijke Stand versoepeld. Men kan nu huwelijksakten van 75 jaar geleden en overlijdensakten van 50 jaar geleden consulteren. Voor geboorteakten blijft de termijn 100 jaar. Van de akten van de Burgerlijke Stand werden twee exemplaren gemaakt: één bleef op het gemeentehuis, het tweede was een veiligheidskopie voor de Rechtbank van Eerste aanleg. Dit tweede exemplaar wordt nu overgedragen aan het Rijksarchief om het digitaal ter beschikking te stellen (www.arch.be). Voordien gebeurde dit via microfilmen.

M. Van Stappen, oktober 2024, www.stap-brug.be

[7] Family Search wordt ter beschikking gesteld door de mormonengemeenschap.
[8] Geneanet is een Nederlands initiatief dat steunt op een vrije inbreng van genealogische gegevens in een databank. Vastgestelde nadelen zijn vaak de onbetrouwbaarheid van gegevens en het anoniem consulteren van bronnen.